

CONVENTUS MODEL DYDAKTYCZNY

Moduł 1:
Spółdzielcza historia oraz
ideologia, zasady oraz wartości

Ogólny zarys

1. Czym jest spółdzielnia? Historia, tożsamość, wartości i zasady
2. Wartości i zasady spółdzielni Cooperative Group z Wielkiej Brytanii – studium przypadku
3. Różne rodzaje spółdzielni
4. Spółdzielnie w Europie – fakty, statystyki i ogólny stosunek do spółdzielni / przeszkody
5. Spółdzielnie w Finlandii
6. Spółdzielnie w Islandii
7. Spółdzielnie we Włoszech (Trydent)
8. Spółdzielnie w Polsce
9. Spółdzielnie w Szwecji
10. Przyszłość spółdzielczości?

Część 1

Czym jest spółdzielnia?

Historia, tożsamość, wartości i zasady

Czym jest spółdzielnia?

- * Przedsiębiorstwo będące własnością i prowadzone przez jego członków
- * Członkami mogą być
  - * Klienci
  - * Pracownicy lub mieszkańcy
- * Równy głos, równy udział w zyskach
- * Biznes oparty na wartościach
- * Wspólne, uznane międzynarodowo zasady
- * Budowanie lepszego świata
- * Zrównoważone przedsiębiorstwa, tworzące miejsca pracy i dobrobyt
- * Odpowiedź na ubóstwo i krótkookresowe praktyki biznesowe

Warunki wstępne

- * Rewolucja przemysłowa
  - * Koniec osiemnastego wieku
- * Zmiany społeczne
  - * Od społeczności rolniczych do dużych miast przemysłowych
- * Pojawienie się dużych fabryk
  - * Zwiększone wykorzystanie techniki i mechaniki
- * Duży wzrost kapitału
  - * Twarda konkurencja
- * Złe warunki pracy robotników

Warunki pracy

- * Mężczyźni, kobiety i dzieci pracowały po wiele godzin za niewielkie pensje
- * Konkurencja między fabrykami doprowadziła do cięć w wynagrodzeniach robotników
- * Wysoka stopa bezrobocia, brak pewności zatrudnienia
- * Złe warunki życia (warunki mieszkaniowe, odzież, wyżywienie)
- * Brak współpracy między robotnikami przeciwko pracodawcom

Początki ruchu spółdzielczego

- * Dziewiętnastowieczna Europa
  - * Wielka Brytania i Francja
  - * Byt robotników zagrożony
- * Pierwsza spółdzielnia konsumencka założona w Fenwick, East Ayrshire w 1769 roku
  - * Setki spółdzielni w 1830 roku
- * Roczdejskie Stowarzyszenie Sprawiedliwych Pionierów ustanawia zasady roczdejskie w 1844 roku
  - * Baza dla rozwoju współczesnego ruchu spółdzielczego

Dlaczego zakładano spółdzielnie?

- * Ubóstwo wśród rolników i klasy robotniczej
- * Trudności w dostępie do dóbr i usług po przystępnych cenach
  - * Szczególnie na obszarach wiejskich
- * Powody zakładania spółdzielni...
  - * Ekonomia skali
  - * Zwiększenie siły nabywczej
  - * Dzielenie się kosztami nowych technologii
  - * Wzrost wartości produktów rolnych
  - * Uzyskanie dostępu do nowych rynków
  - * Zmniejszenie ryzyka związanego z założeniem nowego przedsiębiorstwa
  - * Pozyskanie nowych usług
  - * Zakup hurtowy w celu uzyskania niższych cen
  - * Uzyskanie kredytu na rozsądnych warunkach

Spółdzielcza tożsamość

„Spółdzielnia jest autonomicznym stowarzyszeniem osób zrzeszonych na zasadzie dobrowolności w celu zaspokojenia wspólnych ekonomicznych, społecznych i kulturalnych potrzeb i zamierzeń poprzez będące wspólną własnością i demokratycznie zarządzane przedsiębiorstwo”.

(Źródło: <http://2012.coop/en/what-co-op/co-operative-identity-values-principles>)

Spółdzielcze wartości

- * Samopomoc
- * Samoodpowiedzialność
- * Demokracja
- * Równość
- * Sprawiedliwość
- * Solidarność
- * Uczciwość
- * Otwartość
- * Odpowiedzialność społeczna
- * Troska o innych

1. Dobrowolne i otwarte członkostwo

- * Zasady jako wytyczne dla działania
  - * Wcielanie spółdzielczych wartości w życie
- * Organizacje oparte na zasadzie dobrowolności
- * Otwarte dla wszystkich
  - * Chcących korzystać z ich usług
  - * Akceptujących odpowiedzialność wynikającą z członkostwa
- * Brak dyskryminacji ze względu na płeć, pochodzenie społeczne, rasę, poglądy polityczne, religię

2. Demokratyczne kierowanie przez członków

- * Organizacje demokratyczne
- * Kontrola sprawowana przez członków
  - * Ustalanie strategii, podejmowanie decyzji
- * Równe prawo głosu
  - * Jeden członek, jeden głos
- * Demokratyczna organizacja

3. Ekonomiczne uczestnictwo członków

- * Równomierny wkład członków
- * Demokratyczna kontrola
- * Wspólny kapitał
- * Ograniczone dywidendy dla członków
- * Cele
- * Rozwój spółdzielni
- * Dywidendy dla członków proporcjonalne do ich transakcji ze spółdzielnią
- * Wspieranie innej działalności zatwierdzonej przez ogół członków

4. Autonomia i niezależność

- * Autonomiczne organizacje samopomocowe
- * Kontrolowane przez członków
- * O zawieraniu umów z innymi podmiotami lub pozyskiwaniu kapitału ze źródeł zewnętrznych decydują członkowie w sposób demokratyczny

5. Edukacja, szkolenie i informacja

* Edukowanie i szkolenie

- * Członków
- * Wybranych przedstawicieli
- * Menedżerów
- * Pracowników

* Cel: przyczynienie się do rozwoju spółdzielni

* Informowanie ludzi, czym jest spółdzielnia i jakie korzyści są z nią związane

- * Zwłaszcza ludzi młodych

6. Współdziałanie między spółdzielniami

- * Skuteczne usługi dla członków
- * Wzmocnienie ruchu spółdzielczego poprzez współpracę
  - * Struktury lokalne
  - * Struktury regionalne
  - * Struktury krajowe
  - * Struktury międzynarodowe

7. Troska o społeczność lokalną

- * Zrównoważony rozwój społeczności lokalnej poprzez prowadzenie działalności zaaprobowanej przez członków)

Część 2

Wartości i zasady spółdzielni
Cooperative Group z Wielkiej Brytanii
– studium przypadku

Spółdzielnia Co-operative Group UK

- * Od małego sklepu w Lancashire do ruchu o zasięgu globalnym
- * 1844: Pionierzy z Rochdale rozpoczynają działalność
- * Zasady roczdelskie

Wartości Co-operative Group

- * Samopomoc
  - * Pomagamy ludziom, żeby mogli pomóc sobie sami
- * Samoodpowiedzialność
  - * Bierzemy odpowiedzialność za nasze działania
- * Demokracja
  - * Dajemy członkom możliwość współdecydowania o tym, w jaki sposób prowadzimy działalność
- * Równość
  - * Bez względu na to, ile pieniędzy członek zainwestuje w udziały, zawsze ma tylko jeden głos
- * Sprawiedliwość
  - * Nasza działalność prowadzona jest w sposób uczciwy i bezstronny
- * Solidarność
  - * Mamy wspólne interesy i cele z naszymi członkami i innymi spółdzielniami.

Wartości etyczne spółdzielni Co-operative Group

- * Otwartość
  - * Nikt nie jest doskonały, nie ukrywamy, że nie jesteśmy doskonali
- * Uczciwość
  - * Uczciwie mówimy, co robimy i w jaki sposób
- * Odpowiedzialność społeczna
  - * Zachęcamy ludzi do wzięcia odpowiedzialności za wspólnotę i do pracy na rzecz poprawy warunków jej egzystencji
- * Troska o innych
  - * Regularnie wspieramy fundacje i stowarzyszenia działające na rzecz lokalnej społeczności, wykorzystując w tym celu zyski z naszej działalności.

Zasady Co-operative Group...

...to sposób, w jaki wcielają wartości w życie

- * Dobrowolne i otwarte członkostwo
  - * Każdy może zostać członkiem
- * Demokratyczne kierowanie przez członków
  - * Wszyscy członkowie mają równy głos w podejmowaniu decyzji dotyczących rozwoju spółdzielni i podczas wybierania przedstawicieli
- * Ekonomiczne uczestnictwo członków
  - * Zyski Zyski podlegają kontroli demokratycznej i służą członkom
- * Autonomia i niezależność
  - * Spółdzielnie zachowują niezależność, nawet jeśli zawierają umowy z instytucjami rządowymi i innymi organizacjami
- * Edukacja, szkolenie i informacja
  - * Spółdzielnie kształcą i działają na rzecz rozwoju własnych członków i pracowników
- * Współpraca między spółdzielniami
  - * Spółdzielnie współpracują z innymi spółdzielniami w celu wzmocnienia ruchu spółdzielczego
- * Troska o społeczność lokalną
  - * Spółdzielnie pracują też na rzecz rozwoju społecznego, zarówno lokalnie, jak i na szczeblu międzynarodowym.

Walka ze zmianami klimatu przy użyciu wartości i metod spółdzielczych

- * Jedna z największych orędowników energii odnawialnej
- * Cel: być jedną z wiodących firm, jeśli chodzi o walkę ze zmianami klimatu
- * Ponad 5 tys. filii zasilanych jest energią ze źródeł odnawialnych
- * Wszystkie duże oddziały muszą regularnie raportować zużycie energii i poziom emisji dwutlenku węgla

Przykłady inicjatyw w zakresie walki ze zmianami klimatu

- * Instalacja paneli fotowoltaicznych w szkołach w Wielkiej Brytanii
- * Budowa największej w Wielkiej Brytanii elektrowni słonecznej
- * Wsparcie budowy sześciu nowych turbin wiatrowych
- * Budowa na własny użytek największej w Wielkiej Brytanii sortowni odpadów

Część 3

Różne rodzaje spółdzielni

Spółdzielnie konsumenckie

- * Zapewnienie członkom dóbr i usług
- * Przykłady:
  - * Spółdzielnie spożywców
  - * Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe
  - * Spółdzielnie mieszkaniowe
  - * Spółdzielnie ubezpieczeniowe

Spółdzielnie producentów

- * Sprzedaż produktów i usług członków spółdzielni
- * Niektóre spółdzielnie sprzedają również materiały potrzebne członkom spółdzielni do prowadzenia działalności
- * Przykłady:
  - * Spółdzielnie rolnicze
  - * Udostępnianie maszyn
  - * Usługi doradcze
  - * Negocjacja cen z kupującymi
- * Łączenie produktów w większe partie, które trafiają następnie do przetwórców, hurtowników i detalistów

Spółdzielnie pracy

- * Dają pracę członkom spółdzielni
  - * Właścicielami są członkowie-pracownicy
  - * Przykłady: spółdzielnie leśne, spółdzielnie rekreacyjne, spółdzielnie produkcyjne, spółdzielnie turystyczne, spółdzielnie marketingowe itd.
- * **Spółdzielnie udziałowców**
- * Spółdzielnie mające częściowy udział we własności przedsiębiorstwa, w którym pracują jej członkowie. Ze względu na posiadane udziały spółdzielnia może współzarządzać przedsiębiorstwem, a pracownicy mogą mieć wpływ na organizację pracy.
  - * Przykłady: branża produkcyjna, technologiczna itp.

Spółdzielnie zakupowe i spółdzielnie współdzielonych usług

- * Spółdzielnie różnych grup interesu
- * Spółdzielnie, w których istnieją różne kategorie członków mających wspólny interes
- * Należące do małych, niezależnych od siebie przedsiębiorstw i gmin
  - * Przykłady: usługi opieki domowej, usługi zdrowotne, usługi socjalne itd.

Część 4

Spółdzielnie w Europie

Fakty, statystyki i ogólny stosunek do spółdzielni / przeszkody

Spółdzielnie w Europie 2005 oraz 2009 rok

	Przedsiębiorstwa	Członkowie	Miejsca pracy
2005	256.742	163 miliony	5,4 milionów
2009	157.385	123 miliony	5,3 milionów

Zatrudnienie w spółdzielniach w UE w latach 2009-10

Państwa członkowskie UE	Zatrudnienie
Austria	61.999
Belgia	13.547
Dania	70.757
Finlandia	94.100
Francja	320.822
Niemcy	830.258
Grecja	14.983
Irlandia	43.328
Włochy	1.128.381
Luksemburg	1.933
Portugalia	51.391
Holandia	184.053
Hiszpania	646.397
Szwecja	176.816
Wielka Brytania	236.000

Zatrudnienie w spółdzielniach w nowych państwach członkowskich UE w latach 2009-10

Nowe państwa UE	Zatrudnienie
Bułgaria	41.300
Cypr	5.067
Czechy	58.178
Estonia	9.850
Węgry	85.862
Łotwa	440
Litwa	8.971
Malta	250
Polska	400.000
Rumunia	34.373
Słowacja	26.090
Słowenia	3.428
Państwa przystępujące i kandydujące	
Chorwacja	3.565
Islandia	800 (według analiz przeprowadzonych w ramach programu Conventus)

Ogólny stosunek

- * Dwojaki stosunek do spółdzielni:
  - * Pozytywny wśród osób pracujących w sektorze spółdzielczym
  - * Szczególnie na obszarach, gdzie spółdzielnie mają silną pozycję
- * Bardziej sceptyczny stosunek u innych osób, ograniczona wiedza na temat spółdzielni
- * Władze publiczne uznają spółdzielnie, ale niekoniecznie wspierają tworzenie nowych spółdzielni
- * Rosnące zainteresowanie wśród młodych ludzi, polityków i decydentów
- * Wyjątki:
  - * Polska: nieprzychylny stosunek do spółdzielni ze względu na skojarzenia z czasami komunistycznymi

Ogólne przeszkody przy zakładaniu spółdzielni

- * Główne przeszkody:
  - * Brak finansowania
  - * Ograniczona wiedza na temat spółdzielni jako formy prowadzenia działalności
- * Spowolnienie gospodarcze w Europie powstrzymało ludzi od inwestowania w nowe firmy

Sytuacja spółdzielczości w krajach partnerskich

Kraje partnerskie Conventus					
	FINLANDIA	ISLANDIA	WŁOCHY	POLSKA	SZWECJA
Liczba mieszkańców	5.375.276	320.000	60.681.514	38.000.000	9.415.570
Liczba pracowników spółdzielni	37.480	800	1.100.000	300.000	63.000
Liczba spółdzielni	4.227	35	43.000	9.000	12.500
Liczba związków spółdzielni	9	1	12	62	22
Największe sektory spółdzielcze	Handel detaliczny Bankowość Obróbka drewna	Handel detaliczny Mieszkalnictwo Przemysł spożywczy	Rolnictwo Bankowość Spółdzielnie socjalne	Mieszkalnictwo Rolnictwo / mleczarstwo Spółdzielnie konsumenckie	Spółdzielnie konsumenckie Mieszkalnictwo Rolnictwo
Liczba osób potrzebnych do założenia spółdzielni	3	Niewymagane (min. 15 członków)	W zależności od sektora	5 (spółdzielnie socjalne), 10 pozostałe	3
Prawo spółdzielcze	Tak	Tak	Tak	Tak	Nie, ale istnieje specjalna ustawa dotycząca stowarzyszeń ekonomicznych
Udział procentowy pracowników spółdzielni w ogólnej liczbie mieszkańców	0,7%	0,3%	1,8%	1%	0,7%

Część 5

Spółdzielnie w Finlandii

Tło historyczne

- * Narodziny ruchu spółdzielczego w Finlandii w latach 1900-1910
- * Największe spółdzielnie handlu detalicznego
- * Sprzeczne postawy w 1995 roku ze względu na opór pracowników budowlanych
- * Spółdzielnie odgrywają ważną rolę w zrównoważonym rozwoju obszarów wiejskich

Wpływ społeczny

- * Duże spółdzielnie są ważnym pracodawcą i usługodawcą w regionie
- * Brak szczególnej roli społecznej
- * Liczba spółdzielni pracy wzrasta i oferują one miejsc pracy np. dla młodych specjalistów

Ogólny stosunek do spółdzielni

- * Różni się w zależności od regionu
  - * Nastawienie jest pozytywne na obszarach, gdzie funkcjonują organizacje wspierające spółdzielczość
  - * Często nie są uważane za "prawdziwe" przedsiębiorstwo
- * Obecnie akceptowane jako forma prowadzenia działalności
- * Dwojaki stosunek:
  - * Neutralny stosunek (SOK, największy spółdzielczy sklep)
  - * Spółdzielnie usługowe – mało znane, trudne wyzwania
- * Młodzi ludzie pozbawieni są ducha współpracy (wpływ mediów, większy indywidualizm)
- * Pozytywne zmiany – ludzie zaczynają być zmęczeni machiną marketingową
  - * Zwiększony nacisk na zrównoważony rozwój społeczności lokalnych
- * Stosunek do spółdzielni w porównaniu z innymi przedsiębiorstwami
  - * Spółdzielnie postrzegane jako "place zabaw"
  - * Działalność zorientowana na społeczność, nienastawiona na zysk

Jak można zmienić nastawienie do spółdzielni?

- * Negatywny stosunek wynika z ignorancji i złych doświadczeń związanych ze spółdzielniami
- * Więcej informacji może doprowadzić do bardziej pozytywnego nastawienia do spółdzielni
- * Większa liczba członków istniejących spółdzielni
- * Większa pomoc od rządu
- * Nowelizacja prawa spółdzielczego
- * Utworzenie przez władze publiczne spółdzielczych "inkubatorów"

Główne przeszkody dla spółdzielni

- * Niewystarczająca ilość informacji na temat spółdzielni jako formy prowadzenia działalności
  - * Wymagające i skomplikowane
  - * Ludzie nieświadomi korzyści
- * Spółdzielnie silne na obszarach wiejskich
- * Wymagane zaangażowanie
- * Brak pracy zespołowej i zainteresowania
- * Brak dobrego pomysłu na spółdzielczy biznes
- * Brak uświadomienia przez społeczeństwo potrzeby istnienia takiej formy przedsiębiorczości

Przykład spółdzielni

Pienkoti Akselina

- * Siedziba: Kemi, Laponia
- * Branża: Usługi socjalnej ochrona zdrowia
- * Założona w 1999 roku
- * 7 właścicieli (6 osób pracuje, świadcząc usługi podopiecznym)
- * Roczny przychód: 400 tys. euro
- * Spółdzielnia oferuje intensywną pomoc osobom starszym
- * Główny cel: osiągnięcie stabilności oraz własna infrastruktura

Część 6

Spółdzielnie w Islandii

Tło historyczne

- * Dziewiętnastowieczna Islandia
  - * Biedy, rolniczy kraj
  - * Trudne warunki, niewielki areał pod uprawy
- * Klęski żywiołowe
  - * Wybuchy wulkanów, niskie temperatury
  - * Emigracja do USA i Kanady
- * Monopol handlowy Danii w Islandii
  - * Islandczycy płacili dużo za importowane towary, otrzymując niewielkie pieniądze za dobra eksportowane
  - * Duńcy kupcy mogli dowolnie kształtować ceny i wiele gospodarstw domowych w Islandii wpadło w długi
- * Pierwszymi spółdzielniami były spółdzielnie rolnicze, które powstały w 1882 roku
  - * Islandzkie spółdzielnie miały charakter wielobranżowy, prowadziły sklepy spożywcze, masarnie, zajmowały się rybołówstwem itd. – to one tworzyły fundamenty gospodarki Islandii w dwudziestym wieku
- * Upadek islandzkich spółdzielni w latach 80.

Wpływ społeczny

- * Obecnie bardzo niewielkie
- * Spółdzielnie często wspierają lokalne kluby sportowe i wydarzenia kulturalne itp.

Ogólny stosunek do spółdzielni

- * Negatywne nastawienie związane z bankructwami niektórych dużych spółdzielni w latach osiemdziesiątych
  - * Menedżerowie spółdzielni oskarżeni o korupcję
  - * Niekorzystna debata polityczna
- * W efekcie większy nacisk na prywatyzację i wolnorynkowy kapitalizm
- * Zmiana postrzegania gospodarki w związku z kryzysem z 2008 roku
- * Bardziej pozytywny stosunek do spółdzielni na obszarach, gdzie spółdzielnie istnieją
- * Ponowna ewaluacja: "Powrót do podstaw"

Jak można zmienić nastawienie do spółdzielni?

- * Spółdzielczość zbyt mało obecna w debacie publicznej
- * Społeczeństwo nie zna ideologii spółdzielczej i nie posiada wiedzy na temat spółdzielczości na świecie
- * Debata publiczna musi być wolna od starych politycznych wątków
  - * Może być interesująca dla młodych ludzi, którzy nie pamiętają tamtych wydarzeń
- * Spółdzielcza forma prowadzenia działalności gospodarczej, spółdzielcze wartości i zasady mogą być interesujące dla opinii publicznej
- * Przegląd prawa spółdzielczego
- * Potrzebna jest debata publiczna, bez dawnych politycznych skojarzeń

Główne przeszkody dla spółdzielni

- * Ogólny brak inwestycji
  - * Słabe zachęty do inwestowania
- * Negatywny stosunek do spółdzielni
- * Skojarzenia z podejrzanymi biznesmenami
- * Skojarzenia z określonym ruchem politycznym
- * Brak nowych członków w istniejących spółdzielniach

Przykład spółdzielni

NPA centre

- * Założona w 2010 roku, 33 członków założycieli
  - * Jedna z najmłodszych spółdzielni w Islandii
- * Spółdzielnia socjalna
  - * Spółdzielnia non-profit z branży usług socjalnych i ochrony zdrowia
- * Spółdzielnia jest własnością i jest zarządzana przez osoby niepełnosprawne
- * Cele
  - * Świadczenie usług i pomoc niepełnosprawnym przy użyciu środków gminnych (prawo daje taką możliwość). Spółdzielcy sami dobierają personel i tym samym wpływają na organizację pomocy, która jest im potrzebna w codziennym życiu.
  - * Organizacja krótkich seminariów i kursów dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
- * Osoby świadczące pomoc pracują według wytycznych napisanych przez spółdzielców, zgodnie z ich potrzebami i oczekiwaniami.

Część 7

Spółdzielnie we Włoszech (Trydent)

Tło historyczne

Trydent

- * Niewielkie terytorium – 2% powierzchni Włoch (60% powyżej 100 m n.p.m.)
- * Niska stopa bezrobocia (3,6% w porównaniu do 8,5% w całych Włoszech)
- * 255 tys. członków w 536 spółdzielniach
- * Jeden z najbiedniejszych obszarów dziewiętnastowiecznych Włoch
- * 1870-1890: 24 tys. osób wyemigrowało do Ameryki
- * Pierwsze spółdzielnie
- * 1890-1892: powstają pierwsze spółdzielnie konsumenckie i banki spółdzielcze

Wpływ społeczny

- * Trydent
- * Istotna rola w społeczno-gospodarczej rzeczywistości regionu
- * Tworzenie nowych miejsc pracy
- * Działanie na rzecz dobrobytu członków spółdzielni i lokalnych społeczności
- * Połowa mieszkańców (500 tys.) to członkowie spółdzielni
- * 2,6 mld euro przychodów
- * Spółdzielnie dają pracę 17 tys. osób

Ogólny stosunek do spółdzielni

Trydent

- * Ruch społeczny i kulturalny ściśle związany z lokalną społecznością
  - * Stanowi dużą część lokalnej gospodarki; 90% rolnictwa, 55% sektora kredytów, 38% sektora konsumenckiego
- * Rozwiązywanie problemów i działanie na rzecz dobrobytu swoich członków i lokalnych społeczności
- * Dość pozytywne nastawienie do spółdzielni w Trydencie (kontekst historyczny)
  - * Bardziej przychylnie niż do innych form działalności gospodarczej
  - * Silne przywiązanie do tradycji, dziedzictwa
  - * Region jest otwarty na ten model biznesowy
- * Zainteresowanie władz lokalnych
- * Władze spoglądają na spółdzielnie jak na małe i średnie przedsiębiorstwa
- * Małe zainteresowanie lokalnego środowiska akademickiego

Główne przeszkody dla spółdzielni

- * Nie ma szczególnych przeszkód dla tworzenia spółdzielni w prowincji Trydent
- * Wręcz przeciwnie – ramy polityczne i społeczno-ekonomiczne sprzyjają ich rozwojowi

Przykład spółdzielni

Dinamos (w Trydencie)

- * 42 członków / właścicieli
- * Dochód roczny: 2 mln euro
- * Założona w 2007 roku, działa w branży mieszkaniowej
- * Indywidualne rozwiązania dla członków i ich rodzin
- * Wizja: pomoc ludziom w zakupie pierwszego domu
- * Ekologiczne budownictwo, naturalne materiały, niewielki wpływ na środowisko i oszczędność energii, przykładanie dużej wagi do szczegółów, trwałość materiałów
- * Odpowiedzialność społeczna (transparentność, certyfikacja, sprawozdawczość)

Część 8

Spółdzielnie w Polsce

Tło historyczne

- * Spółdzielnie wiejskie powstały w dziewiętnastym wieku
- * Pierwsza spółdzielnia założona w 1816 roku (dla chłopów)
- * Spółdzielnie rolnicze i handlowe, mleczarskie, oszczędnościowo-kredytowe powstawały w latach sześćdziesiątych dziewiętnastego wieku (zwalczone przez władze)
- * Spółdzielnie kojarzone z komunizmem
  - * Po roku 1948 rolnicy znaleźli się pod polityczną, administracyjną i ekonomiczną presją, żeby wstępować do spółdzielni
  - * Odwrót od spółdzielni przez rolników w 1956 roku (destalinizacja)
- * W latach 1960 – 1989 państwo wpływało na decyzje podejmowane przez spółdzielnie
- * Okres postkomunistyczny (lata dziewięćdziesiąte)
  - * Spółdzielnie były likwidowane, a ich aktywa sprzedawane poniżej wartości, nastąpiło otwarcie rynku na zagraniczne towary

Ogólny stosunek do spółdzielni

- * Nieprzychylny stosunek do spółdzielni ze względu na skojarzenia z czasami komunistycznymi
  - * Zarówno wśród przedstawicieli władz, w środkach masowego przekazu, wśród społeczeństwa (z wyjątkiem osób związanych z sektorem spółdzielczym)
  - * Brak wiedzy
  - * Dezaprobata wobec działań wspólnotowych na rzecz indywidualizmu
  - * Tendencja do generalizowania
- * Spółdzielczość nie jest postrzegana jako alternatywny model biznesowy, odrzucana przez elity polityczne kraju
- * Spadek liczby spółdzielni po 1989 roku
- * Nieprzychylnie prawo – bardziej korzystne dla spółek prawa handlowego

Wpływ społeczny

- * Istotny wpływ społeczny
- * 9000 spółdzielni
- * 8 milionów członków
- * 300 tys. pracowników
- * Członkowie spółdzielni z rodzinami stanowią prawie połowę ludności Polski
- * Spółdzielczy model biznesowy to stabilność i bezpieczeństwo ze względu na spółdzielcze zasady demokracji, solidarności, samopomocy, współpracy itp.

Jak można zmienić nastawienie do spółdzielni?

- * Poprzez edukowanie polityków, dziennikarzy i ludzi młodych, że:
  - * Spółdzielnie nie są reliktem minionej epoki
  - * Spółdzielnie okazały się być odporne na globalny kryzys
  - * Spółdzielnie odgrywają ważną rolę w gospodarkach świata
- * Poprzez stworzenie dobrego, stabilnego spółdzielczego prawa
- * Poprzez wsparcie różnych inicjatyw, szczególnie ze strony ludzi młodych, mających na celu zakładanie nowych spółdzielni, np. spółdzielni socjalnych i podmiotów podobnych do spółdzielni, co mogłoby przyczynić się do zmiany nastawienia do spółdzielczości

Główne przeszkody dla spółdzielni

- * Negatywny stosunek rządu do spółdzielni
- * Niekorzystne przepisy
- * Polacy nie są zainteresowani zakładaniem nowych spółdzielni
- * Negatywne skojarzenia z określonym ruchem politycznym
- * Brak nowych członków w istniejących spółdzielniach

Część 9

Spółdzielnie w Szwecji

Tło historyczne

- * Szwedzki ruch spółdzielczy pojawił się w latach pięćdziesiątych dziewiętnastego wieku w następstwie rewolucji przemysłowej
- * Rozwój klasy robotniczej na obszarach miejskich
- * 1896-1899: 200 nowych spółdzielni konsumenckich

Ogólny stosunek do spółdzielni

- * Ograniczona wiedza na temat tej formy prowadzenia działalności gospodarczej
  - * Spółdzielnie nie są uznawane za ważną część gospodarki
  - * Uznawane w Szwecji za rzadkie, czasem postrzegane jako przestarzały sposób prowadzenia działalności
- * Często mylone ze stowarzyszeniami opartymi na zasadzie wolontariatu
- * Pozytywny stosunek ludzi młodych
- * Rosnące zainteresowanie wśród polityków, decydentów i grupy docelowej
- * Brak środków na marketing, ograniczona rozpoznawalność
- * Potrzebna jest większa rozpoznawalność
- * Nastawienie ludzi staje się bardziej pozytywne

Wpływ społeczny

- * Szybko rośnie liczba nowych przedsiębiorstw społecznych
- * Element rozwoju społecznego
- * Nowe spółdzielnie w sektorze energii ze źródeł odnawialnych (energia wiatrowa, biogaz)
- * Nowe spółdzielnie z branży opieki zdrowotnej, opieki społecznej, usług dla gospodarstw domowych
- * Na obszarach wiejskich, takich jak Skaraborg, rozwija się spółdzielczość w dziedzinie żywności lokalnej

Główne przeszkody dla spółdzielni

- * Finansowanie
- * Brak wiedzy na temat spółdzielczości
- * Brak wiedzy na temat spółdzielni jako formy prowadzenia działalności

Przykład spółdzielni

Kooperativet Lärkan

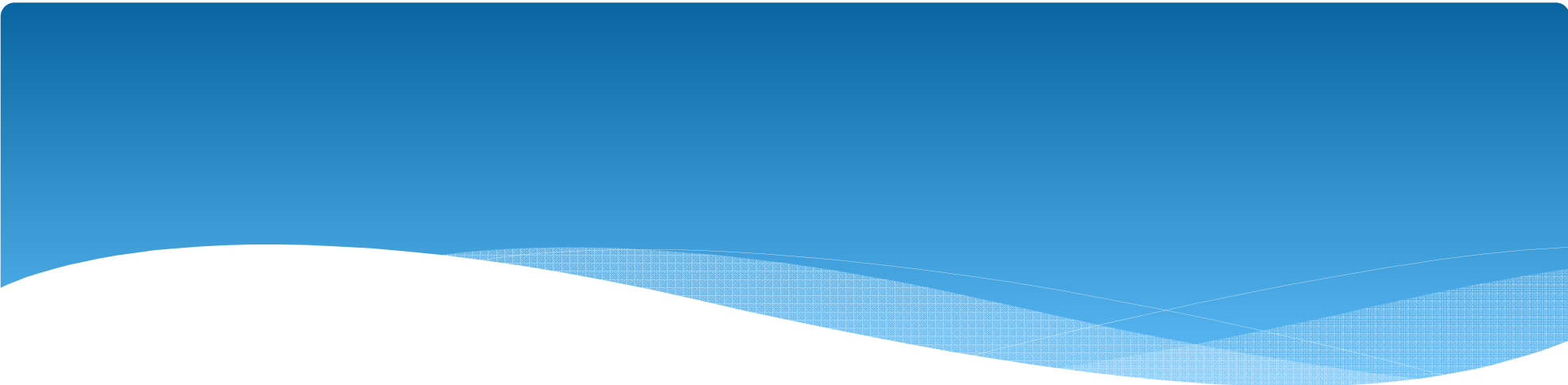
- * Spółdzielnia socjalna
- * 36 członków, założona w 2005 roku
- * Sklep z używaną odzieżą, prace ogrodowe, serwis rowerowy i kawiarnia
- * Wizja: pomoc jak największej liczbie osób w spełnieniu ich aspiracji
- * Każdy ma taką samą wartość
- * Każdy ma prawo do dobrego życia

Część 10

Przyszłość spółdzielczości

Przyszłość spółdzielczości?

- * Państwa i regiony, gdzie spółdzielnie lub inne podmioty ekonomii społecznej odgrywają ważną rolę, nie zostały mocno dotknięte przez kryzys finansowy w 2008 roku
- * Wartości i zasady spółdzielcze mogą bardziej przemawiać do ludzi w obliczu kryzysu
- * Większy nacisk na zrównoważony rozwój i odpowiedzialność społeczną
- * Ekonomia społeczna rośnie w siłę w tradycyjnych sektorach takich jak rolnictwo, produkcja przemysłowa, handel detaliczny, bankowość, usługi i ubezpieczenia wzajemne
- * Znaczący wkład na rzecz trzech głównych priorytetów strategii Europa 2020; inteligentny i zrównoważony rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu

Projekt finansowany był ze wsparciem Komisji Europejskiej. Niniejsze materiały odzwierciedlają wyłącznie poglądy Autora, zaś Komisja Europejska nie może ponosić żadnej odpowiedzialności za wykorzystanie w jakikolwiek sposób informacji zawartych w nich.

This project has been funded with support from the European Commission. This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.